

SŁOWNIK GEOGRAFICZNY KRÓLESTWA POLSKIEGO

I INNYCH KRAJÓW SŁOWIAŃSKICH.

WYDANY

Pod Redakcyą

Filipa Sulimierskiego, redaktora *Wędrowca*, magistra nauk fizyczno-matematycznych b. Szkoły Głównej Warszawskiej.

Bronisława Chlebowskiego, magistra nauk filologiczno-historycznych b. Szkoły Głównej Warszawskiej.

Władysława Walewskiego, obywatela ziemskiego, kandydata nauk dyplomatycznych uniwersytetu dorpackiego.

Skład Główny w Redakcyi *Wędrowca*, ulica Nowy Świat Nr. 59.

TOM I.

WARSZAWA.

NAKŁADEM FILIPA SULIMIERSKIEGO i WŁADYSŁAWA WALEWSKIEGO

Druk „WIEKU“ Nowy-Świat Nr. 59.

—
1880.

Andraszowce, po węg. *Andras-Vagas*, wieś w hr. szaryskim (Węg), 150 mk.

Andreasfalva, *Andrasfalva*, wś., pow. Radowce, z przysiółkiem Mitoka, o 2 kil. od Radowiec, nad Suczawą. Parafia rz. katol. dek. suczawskiego: 2118 rz.-kat., 780 ew., 7211 gr. kat., 147 żydów.

Andreashof, ob. *Grabówko*.

Andreasthal, ob. *Jędrzejowo*.

Andreaswalde, ob. *Kosinowo. Koszynowo*.

Andree (St.), ob. *Swati Ondrej*.

Andreischken, ob. *Jędrzeje*.

Andrejaszewska st. p., pow. łochwicki, gub. połtawska, między Łochwicą a Romnami.

Andrejew, ob. *Jędrzejów*.

Andrejewska 1.) st. p., pow. ardatowski, gub. sybirski, między Ardatowem a st. Promzino-Horodyszczce. 2) A., st. p., pow. peremyski gub. kałuska, między Kaługą i Peremyślem.

Andrejkowce, wś., pow. płoskirowski, gm. i par. Felsztyn, rozl. 455 dz. ziemi włośc., ludn. 206 dusz męz. Należy do Mściśława Skibniewskiego i wraz z Rajkowicami, Rososzą i Wołkowcami ma 2105 używalnych gruntów dworskich.

Dr. M.

Andrejowa, wś. w hr. szaryskim (Węg.), nad rz. Popradem, kościół paraf. gr. katol., pastwiska, lasy, 632 mk.

Andrejowce lub *Udryjowce*, wś., pow. kamieniecki, należała dawniej do Potockich, dziś Dmochowskich.

Andrejowicze, wś., pow. nowogradwołyński, przy trakcie kupieckim z Owruca do Nowogradwołyńska; dawniej własność Lubomirskich-Zwiahelskich, w połowie XVIII wieku Urbanowskich, następnie Bezpalcowych-Wasowiczów, od których przed 1840 r. nabyli Wroczyńscy; obecnie rozkolonizowana i największą przestrzeń ziemi posiadają Wunderwaldowie. A. liczą włościan dusz męzk. 358, ziemi włośc. 3007 dz., ziemi dwor. 1589 dz. Należy do gm. Serbowskiej.

L. R.

Andrejówka, wś., pow. jampolski, mk. 426, ziemi włośc. 437 dz., dwor. 404 dz. Należy do Juniewicza i Nebelskiego.

Andrejówka, wś., pow. nowosądecki, ob. *Jędrzejówka*.

Andrejówka, ob. *Andrzejówka*.

Andrepno, po łotew. *Andryupna*, wś., pow. rzeżycki, własność Benisławskich, 2545 dz., niegdyś Sołtanów i Szadurskich. Kościół paraf. N. P. Maryi Szkaplerznej, 1849 nanowo z muru przez Ign. Szadurskiego odbudowany. Parafia A. dek. rzeżycko-raźnieńskiego liczyła w 1857 r. 59 wsi, 301 chat, ludności ogólnej 2586 (1689 katolików, 897 starowierców) t. j. 4 Polaków, 1685 Łotyszów, 897 Rosyan (notatka p. Piotra Wereszczyńskiego). Dziś ma dusz katol. 1659.

Andrepol, wś., pow. siebieski, z kaplicą katolicką parafii Siebież.

Andres-Kykutt-Barsden, lub *Wiewioryszki*, Andres-Kurschen lub Lieren, Andres-Padagg (Tilennen), Andres-Schlengen i Andres-Wessat, pięć wsi, pow. kłajpedzki Prus Wschodnich.

Androniszki, mko rząd., pow. wilkomierski, nad Świętą, o 47 w. od m. Wilkomierza. Kościół katol. SS. Piotra i Pawła, drewniany, założony 1790 przez obyw. Pieniańskiego, filialny parafii Onikszty.

Andruchówka, przysiółek, ob. *Czernelica*.

Andruliszki, zaśc. pow. trocki.

Andruńce, wś., pow. trocki.

Andrusowo, ob. *Andruszów*.

Andruszki, wś., pow. skwirski, nad rz. Pawołoczka, wpadającą do rz. Rostowca, o 4 w. od m. Pawołoczy, o 25 w. na zachód od Skwiry, o 6 w. od wsi Browek st. dr. z. kijowsko-brzeskiej. Mieszk. 852, wyznania prawosł., cerkiew paraf. murowana, zbudowana 1850 r. Wizyty Skwirskiego dekanatu z r. 1741 wzmiankują o wsi Żarkach o 2 w. od Andruszek w Moryowskim lesie położonych; mieszkańcy tych Żarek na początku teraźniejszego wieku zostali wszyscy do Syberyi wysiedleni z powodu rozbojów. Niedaleko za wsią zbudowano 1850 r. cukrownię, wyrabiającą 64900 pud. mączki cukrowej. Własność kupców braci Popowych. Ziemi 1096 dz. pierwszorzędnego czarnoziemiu. Zarząd gm. i polic. w m. Pawołoczy.

Kl. Przedrz.

Andruszkowice, *Jandryszkowice*, wś., gm. Samborzec, pow. sandomirski, pod samym Sandomierzem. A. stanowiło uposażenie par. św. Pawła, za murami Sandomierza istniejącej i posiadały dwór proboszcza, budynki gospodarskie, piękne winnice i ogrody (Długosz: I 302, II 316).

Br. Ch.

Andruszów, *Andrusowo*, wś., pow. kraśnieński, gub. smoleńska, przy ujściu Horodni do Wiekry między miastami Krasnem i Mściśławiem. Pamiętna zawieszeniem broni, zawartem między Polską a Rosyją d. 30 Stycznia 1687 r., mocą którego Smoleńsk pozostał w rękach Rosyi.

Andruszowce, wś., pow. lidzki, par. Lack, st. p. Szczuczyn litewski, o 5 mil od Lidy; siedzib włościańskich 34, dm. 45, mk. 340, rozl. włók 74, z których 14 na mocy ukazu 1864 r. przeszło w posiadanie włościan; lasu włók 20, łąk i pastwisk 15, nieużytków 10; reszta grunta orne w dobrej glebie. Młyn wodny cylindrowy. Majątek ten, przez kilka wieków Narbutów, w r. 1849 prawem sukcesyi przeszedł na Moraczewskich i dziś stanowi własność sukcesorów Adama Moraczewskiego. Wielka ilość kurhanów porzucanych na polach, przedstawia bogaty materiał dla archeologów. *J. L.*

Audruszówka, duża wś., pow. lipowiec-

ki, nad rz. Rośką, o 19 w. od m. pow. Lipowca, a o 40 w. od Koziatyna st. dr. ż. kijowsko-brzeskiej, przy drodze poczt. z Lipowca do Skwiry, posiada st. p. Założona w pierwszej połowie XV w. o 1 w. dalej na uroczysku Kuczołory przez mozną rodzinę Kuczołorskich. Do szczętu zniszczona w czasie wojen kozackich, po traktacie andruszowieckim do dawnych właścicieli wróciła, którzy też nową osadę zakładając, dali jej nazwę traktatu. Po wygaśnięciu Kuczołorskich przeszła do Sanguszków, od tych zaś do Szembeków, od których kupiona przez Jakubowskiego, należy obecnie do hr. Tyszkiewiczów. Wioska położona wśród ogrodów liczy 1417 mk. wyzn. prawosł. i 39 katol. Była tu daw. kapliczka katol. parafii Kotelnia. Cerkiew paraf. zbudowana w 1719 r. (Wizyty lipowieckiego dekanatu za r. 1754). Niedaleko za wsią znajduje się cukrownia, wyrabiająca 35,800 pud. mączki cukrowej (Statystyka cukrownictwa w Rosyi za r. 1878 "St.-Petersburg.") Koło wsi jest kilka starożytnych mogił. Ziemi 2520 dz. doskonałego czarnoziemiu. Mieszkańcy A., oprócz rolnictwa, ciągną znaczne zyski ze sprzedaży owoców. Zarząd gminny we wsi Oczeretnej, policyjny (stan) w Lipowcu.

Kl. Przedrz.

Andryaszówka, wś, pow. jampolski, 386 mk., ziemi włosc. 498 dz., ziemi dwor. 497 dz., należy do Grocholskich.

Andrychów, *Jędrzychów*, mko i wś, pow. wadowicki, 1343 n. a. morgów rozl., 362 dm., 1675 męż. 1959 kob., razem 3534 mk, $\frac{1}{2}$ żydów, nad rz. Wieprzówką, przy gościńcu rządowym prowadzącym z Białej do Wadowic, pomiędzy wzgórzami; w miejscu sąd powiatowy, notaryat, st. p. i tel., kasa zaliczkowa, targi tygodniowe, browar, dystylarnie spirytusu, cegielnia, pokłady wapna; ludność bardzo przemysłowa, trudni się tkactwem i wyrabia drelichy, znane w całym kraju pod nazwą „andrychowskich“; szkoła 4-ro klasowa, parafia kat. dek. wadowickiego, bardzo starożytna, istniała już przed r. 1440, liczy 7421 wiernych; kośc. paraf. poświęcony w r. 1721 przez Jana Tarłę biskupa kijowskiego i czernihowskiego, w kościele wiele pomników familli hr. Bobrowskich, od dłuższego czasu właściciele Andrychowa, dawnej własności Ankwiczków, gdzie też Bobrowscy zamieszkują obszerny i ozdobny pałac. Przemysł tkacki zaszczerpili tu rzemieślnicy z Belgii, Szląska i Saksonii (Niemcy nazywają A. Jendrzichau), których po wyludnieniu Andrychowa w r. 1717 Franciszek z Witowic Czerny kasztelan oświęcimski sprowadził. Stanisław August przywilejem z roku 1767 pozwolił, ażeby Stanisław z Połowic Ankwicz, kaszt. biecki, jako opiekun swych dzieci, właściciele Andrychowa, miejsce to na miasto przemienił, gdzie nie bez zaszczytu krajowego i pożytku skarbu kor. manufaktu-

ry obrusów i drelichów od lat kilkudziesięciu pomnażają się. W A. ur. się muzyk Antoni Kocipiński. Długosz wspomina o A. jako należącym do par. Wieprz: I, 81. *M. M.*

Andrychowice, wś szlach., pow. waschowski, nazwa zmieniona na Heyersdorf.

Andrykajmie, wś, i folw., pow. wyłkowyski, gub. suwalski, gm. Zielonka, par. Olwita, 240 mk., 20 dm., st. p. w Wyłkowyszkach. Własność Wiktora Gawrońskiego.

Andrytowice, według Echarda miasto w pow. owruckim w XVIII w.

Andryupna, ob. *Andrejpo*.

Andrzej (Święty), ob. *Swati Ondrej*.

Andrzejewo. 1.) wś, pow. suwalski, par. Lubowo, 180 mk., 20 dm. 2.) A. gm., pow. suwalski, liczy 3989 mieszk rozległości, 11,637 morg.; s. gm. ok. III w Pińsku, o $10\frac{1}{2}$ w. st. p. Szypliszki, do Suwałk w. 22. W skład tej gm. wchodzi: Aleksandrówka, Andrzejewo, Białobłoty, Budzisko, Cegielnia, Czerwonka, Giłuzsze, Gungliszki, Ignatowizna, Kalinowo, Kociołki, Kupowo, Kupowo-małe, Majdan, Mostówek, Mikołajówka, Podświęciszki, Pedwojponie, Postawełek, Romaniuki nowe, R. stare, Sądawki, Szelmietka, Szymanowizna, Ścibowo, Święciszki, Trykampie, Trąpole, Trąpoliszki, Wojciuliszki, Wojponie, Wojponiszki, Zawady i Żegaryszki; $\frac{3}{4}$ ludn. Litwini. Gm. nie posiada ani jednego kościoła i ani jednej szkółki elementarnej. Por. *Andrzejów*.

Andrzejewo-ów, 1.) mko przyw., pow. rosieński, nad jez. t. n., o 105 w. od Rossien. Paraf. kościół katolicki Św. Andrzeja, 1780 z drzewa wzniesiony przez Andrzeja Racewicza. Parafia katol. dekanatu retowskiego, dusz 2705. Inaczej A. zowie się Maryanowem. Niedaleko A. z jez. Łajgie wypływa rz. Wiewirza. 2.) A., wś, pow. sokólski, gub. grodzieńska, o 9 w. od Sokółki.

Andrzejewo, folw., pow. średzki, ob. *Kostrzyn*.

Andrzejki, wś szlach., pow. łomżyński, gm. i par. Szczepankowo.

Andrzejów, nazwa kilku miejscowości; źródłosłowem jej jest imię Andrzej, które w więcej spolszczonej formie Jędrzej dało nazwę o wiele większej liczbie i daleko starszych osad. 1.) A. osada, daw. mko, pow. ostrowski, gm. Warchoły, nad rz. Broczkiem, posiada urząd gminny, szkołę elementarną; należy do sądu gminnego okręgu III w Czyżewie. A. założony został na gruntach wsi Wronie, w okolicy lesistej, przez Andrzeja Krzyckiego bis. płockiego za przywilejem Zygmunta I w 1528 r. na prawie niemieckim. Biskupi płoccy jako panowie nie puszczali tu żydów; kościół parafialny założony tu został w 1526 r. przez Tomasza z Tarnowa kanonika pułtuskiego a ukończony w 1606 r.